

hromi in uničuje vertikalno in horizontalno komunikacijo. Oblak, prepričan kristjan, izrecno pove, da je greh nekaj tragičnega, ker prekinja dotok življenja, ki se izliva iz Izvira. Pesnikovo stališče je, da slepo zadovoljevanje želja – h kateremu človeka priganjajo napuh, pohlep, nečistost, jeza, požrešnost, zavist, in lenoba – brez upoštevanja božjih zapovedi in naravnih zakonov, ne vodi v srečo, temveč v nesrečo.

Oblakova poezija ima tudi didaktičen značaj, ker s poetičnimi sredstvi svetuje, kako naj ravna duša, da bo funkcionalna pri opravljanju vsakodnevnih nalog: naj *spreminja navade in vedenje*; in kako naj doseže svoj najvišji cilj – združitev z Bogom: naj se ogne vsemu, kar *skriva cesto k Bogu*, ki bo zanjo, za dušo, *večerna zarja*. Domišljija, kakršno izpričuje Oblakova poezija, je dragocena zato, ker bralcu odkriva povezave med grehom in njegovimi negativnimi posledicami za naše osebno življenje, za odnose z bližnjimi, pa tudi za kulturo, družino in družbo v najširšem pomenu. Njegova pesnitev ni zapletena, nima značilnosti nekomunikativnosti, ki je v sodobni poeziji zelo pogosta, vendar ima svojo ontologijo, ker je vpeta v *drugost*, v transcendenco na eni strani in našo vsakdanjost na drugi strani. Zato Oblak ne razmišlja o grehu samo skozi prizmo razuma, kar je danes zelo pogosto, temveč znotraj trikotnika: Bog – človek – svet. Vse, kar o tem pove, je prepričljivo, ker je pričevanjsko. Didaktičen značaj njegove poezije ima v resnici oznanjevalno razsežnost, katere cilj je bralca odpirati za Božjega Duha.

.....
Kozma Ahačič:
Slovnica na kvadrat

Rokus Klett, 2017, 191 strani
 .....

**Dr. Marko Jesenšek, Univerza
 v Mariboru, Filozofska fakulteta**
Ob izidu *Slovnice na kvadrat*

Izšla je *Slovnica na kvadrat*. Klobuk dol! Avtorju čestitam za srednješolsko slovnico, ki je bila krvavo potrebna in sem že po prvem hitrem branju prepričan, da je z njo udaril žeblico na glavico – ta ekspresivna oznaka je najbolj primerna za oceno naloge, ki jo je opravil: »V pravem trenutku je na pravem mestu naredil pravo stvar!« S pomočjo Frana in SSKJ-ja lahko rečem, da je opozoril na bistvo srednješolskega vedenja o slovenski slovnici, tj. potreb naših dijakov, ki jim zelo prijazno in na primeren način odkriva zanimivosti slovenskega knjižnega jezika. Verjamem, da bodo že naslednje ankete o (ne)priljubljenosti slovenskega jezika pokazale, da je nova šolska slovnica postavila slovenščino na vrh najbolj zanimivih srednješolskih predmetov. Slovnico sem prebral na poskok in takole na prvo žogo lahko rečem: »To je to; tako se dela (piše) šolska slovnica!« Kozma Ahačič ne tekmuje s Toporišičem (1976), ampak gre v korak s časom in popravlja Žagarjevo (1985) napako ter dokazuje, da znanstvena slovnica ne more biti neposredno prenesena v šolske klopi. V Predgovoru je Ahačič to vedenje strnil v skromno misel, da je njegova slovnica »pripomoček«, ki želi biti le »vsebinska prilagoditev in poenostavitev jezikovnih spoznanj na višji ravni«.

Slovnica na kvadrat je prijazna slovnica! Štiri samostojna poglavja, ki ra-

zumljivo (in prijazno!) izražajo vsebino slovnice (Glas, Beseda, Stavek, Pravopis – besede ustvarjamo z glasovi, stavke oblikujemo z besedami; dodana so še pravila o pravi/pravilni pisavi slovenskega jezika /velika in mala začetnica, raba ločil, deljenje besed in premi govor/), dopolnjujejo izvirne ilustracije, med katerimi izstopajo zlasti tiste v dodatku Glasovi, »priročnik« pa se zaključuje s Preglednico sklanjatev in spregatev, Stvarnim in besednim kazalom, Seznamom krajšav, Literaturo (izbor, ki je »bolj orientacijski« in navaja predvsem tista dela, ki so od avtorja zahtevala »dodatni premislek«) in Vir. Ahačič ponuja 191 strani branja, razmišljanja in učenja o slovenskem knjižnem jeziku in njegovi zgodovini. Med zanimivostmi na nevsiljiv način kaže pot skozi jezik in njegovo spreminjanje, hkrati pa veliko strukturalistično množino znanja Toporišičeve slovnice in »novejših jezikoslovnih del« predstavlja razumljivo in prijazno (ponavljam!) vsem naslovnikom, tj. slovenskim srednješolcem (in »sposobnejšim osnovnošolcem od 7. razreda naprej«) ter vsem, ki »želijo obnoviti svoje poznavanje strukture slovenskega jezika«.

Slovnica na kvadrat razlaga potrebno srednješolsko vedenje o slovenskem glasoslovju na trinajstih straneh (Glas), v dodatku na koncu slovnice (Glasovi) pa je še osem strani izvrstnih ilustracij. Prvo poglavje slovnice strnjeno (v preglednicah) predstavlja slovenske glasove in (dvojnični) naglas, nato pa so med zanimivosti glasoslovja uvrščeni še npr. samoglasniški trikotnik, razlikovanje med zvočniki in nezvočniki, med naglasnimi zanimivostmi pa se uporabnik seznani npr. s štirimi slovenskimi naglasnimi tipi pregibnih besed, brez-naglasnicami in tonemskim naglasom.

Poglavje se zaključuje s pregledom najpogostejših napak (enako tudi naslednji poglavji), ki je naslovljeno z latinskim pregovorom *Errando discimus/Na napa-kah se učimo* (Beseda se zaključuje z *Quae nocent, saepe docent/Kar nam škoduje, nam je pogosto v poduk*, Stavek pa z *Virtutes discere est vitia dediscere/Vrline pridobimo tako, da se odvadimo napak*). Slovnica tako »zabeli koristno s prijetnim« in sporoča, da je (dobro!) znanje jezikov koristno (za poznavanje in učenje jezikovnega ustroja modernih evropskih jezikov je pomembno tudi poznavanje latinščine, ki jo pisec te slovnice odlično obvlada) in potrebno, prijetno pa se jih je učiti s pomočjo razumljivega in prijaznega (!) priročnika, ki uporabnika opozarja tudi na pogoste napake. Srednješolca prijazno (!) opozarja, da se je motiti človeško (*Errare humanum est*), vendar ga uči, da je neumno, če bi vztrajal pri napaki (*Sed in errore perserverare dementis*).

V najboljšežnejšem poglavju Beseda je na 65 straneh predstavljeno vedenje, ki ga mora slovenski srednješolec imeti o zlogu, besedotvorju, besedoslovju in oblikoslovju. Vesel sem ravno prave mere obvestilnosti/poenostavitev pri besedotvorju ter zgoščene informativnosti/prave mere pri besedoslovju ter avtorju čestitam za napotitev bolj vedoželjnih na portal Fran.si in različne zbirke besed (npr. enojezični slovarji, Gigafida.net, tudi Sloleks). Težišče tega poglavja je na oblikoslovju. V tem delu *Slovnice na kvadrat* ne pogršam (pre)številnih zaimkov iz znanstvene slovnice (tako kot v Glasu razumem, da je Ahačič izpustil zvrstnost, ker mu tradicionalna ne zadošča več, nova sprejemljiva opredelitev socialnih in funkcijskih zvrsti pa še ni dorečena) in povedkovnika, pohvaliti pa moram razpredelnično sopostavo

rabe povratnih svojilnih in povratnih osebnih zaimkov v slovenščini, angleščini, nemščini in latinščini (str. 56). Za srednješolce so prav gotovo zelo povedne razlage poimenovanj npr. besednih vrst primerjalno z latinščino (npr. substantiv /beseda, ki je samostojna/ = samo-stalnik; interjekcija /kar mečemo, položimo vmes/ = med-met /besedna vrsta, ki jo vržemo med druge besede/), ki opozarjajo na zanimivo oblikovanje slovenske jezikoslovne terminologije.

Poglavje o stavku obsega 38 strani in vključuje besedne zveze, skladnjo stavka in skladnjo povedi ter pregledno informira uporabnika o vrsti priredij in podredij ter besednem redu v stavku, s katerim je Breznik že davnega leta 1908 napovedal takrat nov, strukturalistični pogled na jezik.

Avtorju slovnice čestitam za »poimevalno svobodo« in uporaben pravopisni del po meri srednješolcev (še pred nekaj dnevi sem se z njim pogovarjal o Šmarju - Sapu, ki ga Ahačič rešuje tradicionalno, tako da zvesto sledi sedaj veljavnemu Pravopisu, menda pa se bomo le dogovorili o stičnem pomišljaju ...).

Zakaj tako poudarjam prijaznost te slovnice? Ker je napisana prijazno upoštevajoč naslovnika, tj. slovenskega srednješolca! Nič učenjaško suhoparnega ni v njej, avtor namreč zdravorazumsko presoja, kaj mora srednješolec vedeti o slovenskem jeziku in kako mu je to treba posredovati s pomočjo razumljive terminologije in jasnih razlag (npr.: *Če pri potovanju zraka iz ust jezik miruje, dobimo polglasnik. Ker imamo z njim manj dela, je ta samoglasnik tudi najpogostejše mašilo v govoru.* Ali pa se potrudi in razloži, da je pomembno npr. razlikovati med zvenečimi in nezvenečimi nezvočniki, ker lahko le tako razumemo, zakaj včasih zapis ne ustreza izgovoru). Če tudi to ne

zadostuje, znanstveni (pre)natančnosti pa se je avtor zavestno odpovedal, usmerja srednješolce k rabi drugih jezikovnih priročnikov in jih tako spodbuja k samostojnemu raziskovanju jezika (npr.: *V dvomu si pomagamo s slovarji. Kadar smo negotovi, pogledamo v Slovenski pravopis ali SSKJ; opozarja na narečne ali tujejezične vplive /angleščina/ in priporoča uporabo*

računalnika /npr. pri preverjanju črkovanja/) ali pa jih pritegne s katero drugo domisljico (npr.: *Tonemski naglas najdemo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika in Slovenskem pravopisu /Fran.si/ in je kot del knjižne izreke ena od značilnosti slovenščine, ki navdušuje tudi tujce, ki se ukvarjajo z našim jezikom.*

Slovnica na kvadrat je uporabna šolska slovnica, ki na zanimiv način predstavlja vse, kar je za srednješolca pomembno. Napisana je na razumljiv in (ponavljam!) na prijazen način, zato verjamem, da bo med uporabniki dobro sprejeta. ■